

เทศน์เช้า วันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต. หนองขวาง อ. โพนาราม จ. ราชบุรี

สังคมมันจับช้อนขึ้น ยิ่งสังคมจับช้อนขึ้นมันก็ทำให้ประชาชน ให้พวกเราจิตใจเราจับช้อนขึ้น ถ้าจิตใจเราไม่จับช้อนขึ้นเราจะเข้าใจสังคมนั้นได้อย่างไร.. สังคมมีแต่ความจับช้อน แล้วยังมีผลประโยชน์เข้าไป เห็นไหม สังคมจับช้อนขนาดไหน ถ้าเราไม่มีสติปัญญาเราจะเข้าใจสังคมนั้นไม่ได้เลย

เวลาสังคมจับช้อนเราก็มองจับช้อน สังคมมาจากไหน? มันก็มาจากมนุษย์รวมกันเป็นสังคม แล้วมนุษย์รวมกันมนุษย์มาจากไหน? มนุษย์มาจากความรู้สึก มาจากความนึกคิด มโนกรรม ถ้ามโนกรรมมันเกิดขึ้นมาเห็นไหม “จากใจดวงหนึ่งสู่ใจดวงหนึ่ง”

ถ้าใจดวงหนึ่งเราได้ชำระล้างในหัวใจของเราแล้ว เราเข้าใจในเรื่องหัวใจของเราเราก็เข้าใจเรื่องหัวใจของเราทุก ๆ คนทั้งนั้นล่ะ เราจะเข้าใจเรื่องหัวใจทั้งหมดเลย เพราะเราได้เข้าใจเรื่องหัวใจของเราแล้ว ถ้าเรายังไม่เข้าใจเรื่องหัวใจของเรา แม้แต่หัวใจของเรายังไม่เข้าใจ แล้วเราจะเข้าใจเรื่องหัวใจของคนอื่นได้อย่างไร

หัวใจเราเราก็ไม่รู้ เห็นไหม เวลาภาวนาไปมันมีเหลือบ มีจับมีช้อนของมันอยู่ในหัวใจนั้นล่ะ นี่เวลาพิจารณาว่าง ๆ หมดขนาดไหน เวลาว่างขนาดไหนแล้วใครเป็นคนรู้ว่างล่ะ นี่เกิดดับ ๆ เอาอะไรมาเกิดดับ แล้วเกิดดับมันก็ไฟฉายเง ก็เปิดปิด เปิดดับอยู่นั่นไง ถ้าเกิดดับอย่างนั้นมันเป็นพระอรหันต์ ไฟฉายมันก็เป็นพระอรหันต์ทุกกระบอกเลย ก็กราบแม่งซะ กราบไฟฉาย เพราะมันเกิดดับเหมือนกัน

มันเกิดดับมันก็เป็นวิทยาศาสตร์ไซ้ใหม่ มันเป็นสิ่งที่มันเป็นไปของมัน ถ้าเกิดดับอะไรเกิดดับ แล้วมันเกิดดับมาจากไหน แล้วใครรู้ว่ามันเกิดดับ มันต้องมีเหตุมีผลของมันสิ นี่เวลาเกิดดับนะ ไฟฉายแต่ละกระบอกกว่าจะทำเป็นไฟฉายได้ เห็นไหม เวลาถ่านไฟฉายแต่ละก้อน ขบวนการการผลิตเขามาขนาดไหน มันถึงมาเป็นพลังงานเข้ามาอยู่ในไฟฉายนั้น แล้วจะมาเกิดมาดับอยู่นั่น

ไอนั้นว่าเกิดดับ ไอนั้นก็เกิดดับ ใครก็เกิดดับ.. เกิดดับแล้วกิเลสมันดับได้ไหมล่ะ เวลาเกิดกิเลสก็เกิดด้วย เวลาดับกิเลสมันก็ดับด้วย แล้วมันไปนอนตัวใหญ่ ๆ ด้วย ไปฝึกตัวมันขึ้นมา เกิดอีกทีหนึ่งมันจะกินหัวเอาเลยล่ะ เวลาเกิดขึ้นมากิเลสมันก็เกิดขึ้นมา พร้อมกับการเกิด เวลาดับกิเลสมันก็ดับไป ดับแล้วไม่ดับธรรมดาณะ ดับแล้วมันก็ไปฝึกตัวมัน

คุณสังกมมันซับซ้อนอย่างนี้ ถ้ามันไม่มีผลประโยชน์จะไม่มีใครเขาเหลียวมามองเลย แต่เพราะมีผลประโยชน์ไซ้ไหมถึงเหลียวมามอง นี่ไงเวลามันเกิดขึ้นมามันแล้วก็ขอเคลมไปด้วยไง ขออิงไปด้วย ขอเกาะกระแสไปด้วย แล้วขอเกาะกระแสไปด้วยเราก้เกาะกระแส อย่างนี้บอกว่าเป็นใจคับแคบ

ไม่ใช่ใจคับแคบ ถ้าเขามาก็มาช่วยงานสิ เขามาช่วยงาน เขามานี้เขาจะมาราบศพ เขาจะมาระลึกถึงคุณของหลวงตา เราก้โอเค แต่ไม่ต้องให้เขาแสดงออกขนาดที่ว่าเขามาเป็นผู้นำเรานี้ นี่มันก็ต้องดูกาลเทศะเนาะ แต่เวลาทำงานก็เป็นอย่างนั้นจริง ๆ นะ เวลาทำงานขึ้นมามันเครียดไปหมดเลย มันร้อยแปดพันเก้าเพราะสังกมมันซับซ้อนมาก แล้วอำนาจรัฐ อำนาจต่าง ๆ อำนาจของอิทธิพลต่าง ๆ มันก็เข้ามากดทับ แล้วนี่มันก็มีเส้นมีสายกันไปนะ

มนุษย์เป็นสัตว์สังกมใจ นี่สังกมมันเป็นอย่างนั้น ถ้าสังกมเป็นอย่างนั้นเราจะป้องกันได้อย่างไร แล้วสังกมเป็นอย่างนั้นนะ แล้วผู้นำสังกมยังไม่มีเส้นด้ายอีก นี่ไม่รู้ว่าสังกมเป็นอย่างไรแล้วว่่าสิ่งนั้นเป็นคุณงามความดี สิ่งใดใครมารวมก็รวมได้.. แต่มันก็ต้องมีขอบเขตของมันไซ้ไหม ในสังกมของเรา ในบ้านของเราเราจะรับแขก เราก้รับแขก ในห้องรับแขกของเราไซ้ไหม เราจะให้แขกเข้าไปในห้องนอนเรา จะให้แขกเข้าไปในครัวของเรา จะให้แขกเข้าไปเปิดตู้เซฟเอาสมบัติของเราไปอย่างนั้นเลยหรือ

เอาแขกมาก็ได้ สังกมเราก้สังกมกับเขา แต่สังกมก็มีขอบเขตของมัน ขอบเขตสังกมมีเท่านี้คุณก็ได้เท่านี้ อ้าว.. เขามาราก็ต้อนรับเขาเท่านี้ แต่ไม่ใช่ว่าเปิดเซฟให้เขาเลย เวลาใครมานี้กลัวจะไม่ไซ้ลูกผู้ชาย ในเซฟฉันมีทองเท่าไร มีเงินเท่าไรเปิดให้เขาเอาไปเลย อย่างนี้เป็นสังกมหรือ มันไม่ใช่สังกม ไอนี้มันปล้นจี้ มันล้วงดับหมด

ถ้าสังคมมันซับซ้อน นี่เวลาพูดนะเห็นใจทั้งนั้นแหละ แต่อย่ารู้ว่ามันเป็นอย่างไร มันมาอย่างไรมันถึงมาอย่างนี้ได้.. คนเรา เห็นไหม ถึรอดตาข้าง ห่างรอดตาเส้น เขาว่าอย่างนั้นไง นี่ก็เหมือนกัน เวลาของกันก็กองชะยับไม่ได้เลย เวลาเขาจะทะลวงเข้ามา มันจะแน่นขนาดไหนเขาก็ทะลวงเอาหมดเลย

ฉะนั้นการที่เกิดขึ้นมันก็เกิดขึ้นไปแล้วแหละ แต่มันเป็นการกลับมา เป็นการพิจารณาว่าพวกเรานี้มีสติปัญญากันแค่ไหน ทำสิ่งใดก็แล้วแต่ะเราทบทวนได้ เวลาเราภาวนา เห็นไหม ทำไมจิตเราไม่ลง เวลาจิตมันลงไปแล้ว เวลาเกิดปัญญาขึ้นมาแล้ว ปัญญาพิจารณารอบนี้แล้วทำไมมันไม่สิ้นสุดของมัน

พิจารณาไปแล้วมันยึดกันอย่างไร เราก็กลับมาทบทวน ทบทวนว่าแล้วเราควรจะทำอย่างไร เราจะตั้งสติให้มากขึ้นไหม เราควรจะมีสติแล้วเราควรพิจารณาให้มันแตกแขนงไปมากกว่านี้ไหม แล้วถ้าพิจารณาอย่างนี้แล้ว มันรู้ทันแล้ว เราควรพิจารณาในมุมกลับไหม พอมุมกลับพิจารณาแล้วมันก็ยังไม่ปล่อย เห็นไหม พิจารณาดีให้แหลกไปเลย พอให้แหลกไปแล้วเราก็เริ่มต้นใหม่ นี่เราพิจารณาซับซ้อนไป พลิกแพลงไป ใช้อุบายไป มันมีของมัน

นี่ก็เหมือนกัน เหตุการณ์ทุกเหตุการณ์เราเอามาพิจารณาได้ เพื่อมาฝึกฝนปัญญาของเรา เป็นคติกับเราว่าอย่างนี้สมควรหรือไม่สมควร ถ้าไม่สมควรแล้วเราทำอย่างไร ใจเขาใจเรานะ เวลาใจของเรานี้เราปรารถนาดีกับเขา ปรารถนาดีกับคนนี่แล้วเขาไม่สนใจเลย แต่เวลาเราไปปรารถนาดีกับคนที่เขาไม่สนใจ เวลาคนที่สนใจเราไปปรารถนาดีกับเขา เขาก็ปรารถนาดีกับเรา

แล้วคนที่เขามีความซอมนเร้นมา เห็นไหม จะปรารถนาดีขนาดไหน ไม่ปรารถนาดีขนาดไหนเขาต้องพลิกแพลงเข้ามา แล้วเวลาพลิกแพลงเข้ามา เวลาเราไม่สนใจเราก็ทำ ความเข้มแข็ง เราก็พยายามเข้มแข็ง พยายามอดทนได้ แต่เวลาจิตใจเราอ่อนแอ เขาก็เข้ามา นี่เราไม่ทันเกมเขาเลย

สิ่งนี้เป็นเรื่องของเกมของโลก แต่เวลาเกมในหัวใจเราละ เกมในหัวใจของเรานี้นะเราเป็นผู้ชี้นำของเราเอง เวลามันเกิดขึ้นมันก็เกิดขึ้นในใจของเราเอง มันเป็น

ผู้รับผิดชอบเอง ไม่มีใครเข้ามาเสียม ไม่มีใครเข้ามาทำให้มันขยายให้มันเป็นเรื่องใหญ่โตไปได้ เว้นไว้แต่กิเลสของเราเท่านั้นล่ะ

เวลาครูบาอาจารย์ท่านพูดว่าแม่แต่ปลาในสุม เวลาสุมปลาแล้วเราจะจับปลาในสุม เรายังจับปลาของเราไม่ได้เลย แล้วปลานอกสุม ในแม่น้ำลำคลองนี้มันกว้างขนาดไหนเราไปจับมันได้อย่างไร เวลาไปจับมันขึ้นมาเขาต้องทอดแห เขาต้องมีเครื่องจับสัตว์น้ำเขาถึงจับสิ่งนั้นได้

กิเลสของเราในหัวใจของเรา มันอยู่ในหัวใจของเรา เหมือนกับอยู่ในสุม ถ้าอยู่ในสุม เรายังคันคว่าของเราไม่ได้ เรายังเข้าใจ เรายังจับปลาในสุมของเราไม่ได้ แล้วเราจะไปจับปลาที่ไหนล่ะ นี่ขนาดปลาในสุม เห็นไหม ถ้าปลาในสุมนี้มันพลิกแพลงอย่างไร มันตลบตะแลงกับหัวใจเราขนาดไหน นี่เวลาธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม อุตตา หิ อุตตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนต้องเอาชนะตน

ถ้าเราเอาชนะเราได้ล่ะ สิ่งนั้นมันจะมีการผิดพลาดได้ ถ้ามีการผิดพลาดได้อันนั้นมันเป็นเรื่องของกรรม เรามองด้วยเจตนาที่มากเลยว่าชุดนี้กลุ่มนี้เขาน่าจะเป็นคนดี แต่เวลาเขาทำสิ่งใดแล้วออกไปนี่เขาพลิกออกไปนะ เขาล้วงดับล้วงปอดเราไปหมดเลย

แต่กรณีอย่างนี้มันก็เป็นเวรเป็นกรรมของเขา เขาจะสร้างเวรสร้างกรรมขนาดไหนมันเป็นเรื่องของสังคมโลก แต่ความจริงของเราถ้าใจมันจริงขึ้นมามันแสดงออกได้ เขาต้องเคอะต้องเขิน เขาเรียกว่าจริงใจและไม่จริงใจ

ถ้าจริงใจนะ เห็นไหม เราจริงใจกัน คูสิ เราทำงานกันหัวดำ ๆ นี่ตากแดดตากฝนด้วยความจริงใจนะ เราทำของเราแล้วเราก็แล้วกัน เราทำด้วยความเชิดชู เราทำด้วยความพอใจ แต่คนถ้าไม่จริงใจนี่เขาต้องมีเล่ห์มีเหลี่ยมของเขา แล้วอย่างนี้เราปิดกันไม่ได้

เวลาคนเขาเคารพบูชาหลวงตาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ คนเคารพบูชาหลวงตาด้วยสีเทา ๆ คนเคารพบูชาด้วยสีดำ ๆ เห็นไหม ไม่ใช่เคารพบูชา.. เคารพบูชาด้วยสีดำ ๆ หมายถึงว่าข้างหน้าจากเคารพบูชา แต่หลังจากของเขานี่เขาหวังผลประโยชน์ทั้งนั้นล่ะ แต่คนเคารพบูชาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ เราทำของเราด้วยน้ำใจของเรา

ที่นี้ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์เพราะว่าเราเข้าใจสิ่งนั้นไม่ได้ พอรู้เท่าไม่ถึงการณ์นี้ทำให้ผิดพลาดได้ เห็นไหม แต่ถ้าความสะอาดบริสุทธิ์มันผิดพลาดได้เราก็ต้องแก้ไขกัน เว้นไว้แต่ถ้าเขาผิดพลาดรู้เท่าไม่ถึงการณ์จนไร้เดียงสานี้ต้องกันไว้.. คนโง่แล้วขยันนี่น่ากลัว เวลามันโง่แล้วมันขยัน แล้วมันควบคุมดูแลนี้มันทำเสียหายหมดคนะ ถ้ามันกันออกไปได้

ที่นี้เวลาทำงานมันก็ต้องมีการกระทำใช้ไหม มันต้องมีผู้ดำเนินการ ฉะนั้นเวลาเราเหนื่อยเราล้ากันมันทุกข์ยากนะ นี่คำของน้ำใจ จะอยู่ถึงไหนก็แล้วแต่ถ้ามีความจริงใจต่อกัน เห็นไหม เราดูแลกัน แต่เวลาเราทำกันด้วยน้ำพักน้ำแรงนั้นก็เป็นอย่างอื่นหนึ่ง

ที่นี้คำว่าคำน้ำใจนี้สำคัญมาก ถ้าเราเคารพบูชาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ จะอยู่ไกลอยู่ไกลนี้มันหว่านหา มันเตือนได้ บอกได้ แต่ถ้ามันไม่สะอาด เป็นสีดำ ๆ นี่มันยังอยู่ไกลหรืออยู่ไกลมันก็ทำลายไปทั้งนั้นแหละ แล้วมันเป็นที่เกิดผลประโยชน์ได้มันถึงจะมีปัญหาขึ้นมา ถ้ามันไม่มีผล ประโยชน์ขึ้นมาไม่ได้ มันจะไม่มีใครมามองหรือ เวลาเราทำงานกัน เห็นไหม อายเหงื่อต่างน้ำ ตากแดดหัวแดง ๆ นี่ใครจะมายู่กับเรา แต่เพราะมันมีสิ่งที่เป็นประโยชน์ได้ แต่คนที่เป็นครรกรรมก็เยอะนะ สิ่งที่เป็นธรรมก็เป็นธรรม

ฉะนั้นโลกมันซับซ้อนนัก หัวใจเราก็ซับซ้อนนัก เรามองสิ่งใดแล้วเราต้องวางไว้ .. วางไว้ เห็นไหม นี่เราอยู่กับโลกโดยไม่ติดโลกใจ เราต้องวาง เพียงแต่ว่านี้เพราะต้องการเหตุต้องการผลเพราะต้องการความเข้าใจ เพื่อเหตุผลนั้นมันมาอย่างไร มันเป็นอย่างนี้ เราสามารถศึกษาได้

ยังมีการศึกษาเท่าไร เราไม่มีความประมาทเท่าไร ชีวิตเราก็จะราบรื่นเท่านั้น แต่ถ้าเราขี้เกียจ เราไม่ต้องการคิดสิ่งใดเลย ไม่ใช่เรื่องของเรา ไม่ใช่ภาระของเรา เราไม่รับรู้สิ่งใดเลยนะ ชีวิตเราจะอับเฉามาก เพราะเรามีแต่โลกทัศน์ของเรา เราคิดในหัวใจของเราไป โลกของเราอยู่กับเราคนเดียว แต่เวลาเราออกไปถึงสังคมเราจะไม่เข้าใจสังคมสิ่งใด ๆ เลย

แต่ถ้าเราเข้าใจนะ โลกของเราก็เป็นโลกของเรา อยู่กับโลกโดยไม่ติดโลก แต่เราก็เข้าใจโลกด้วย เพราะเราเข้าใจโลก เราจะบริหารจัดการ หรือเราจะอยู่กับโลกได้ด้วย

ความไม่เป็นเหตุเป็นผล ชีวิตเราก็เป็นเหตุกับกิเลสแล้ว กิเลสมันปิดบังหัวใจของเรา ชีวิตนี้ มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เราจะต้องตายไปข้างหน้า แล้วเราชำระกิเลสของเราหรือยัง

ตอนนี้กิเลสมันปิดตาเราให้เรายุ่งแต่งงานข้างนอก ไม่ยุ่งกับหัวใจของเรา ไม่ทำ กิเลสของเราให้สิ้นไป แล้วเวลามันปิดตาของเรา เป็นเหตุกิเลสแล้วก็ยังเป็นเหตุสังคม อีก สังคมที่ว่านั่นก็ดี นี่ก็ดี นั่นก็เห็น หันลงนรก ไอนั่นก็หันลงเปรต หันลงผี ก็หันไปกับ เขา เราก็เป็นเหตุไปอีก เห็นไหม ถ้าเรารักษาใจของเราแล้ว มันจะหันหรือไม่หัน ไม่เกี่ยว หรือ กุรักษาใจกูนี้ กูไม่ให้กิเลสหลอกกู แล้วถ้าใครจะหันไปไหนก็เรื่องของมันให้มัน หันเข้าไป เราก็ไม่เป็นเหตุข้างนอก ถ้าเราไม่เป็นเหตุข้างในแล้ว เราจะไม่เป็นเหตุข้าง นอกเลย

ฉะนั้นถ้าจะไม่เป็นเหตุต้องใช้ปัญญา ต้องศึกษา ต้องเข้าใจ ต้องทบทวน เขาเล่นเกมอะไร เขาทำอะไร เขาหลอกลวงอย่างไร เราทันเขาแล้ววางไว้ ไม่ใช่ศึกษาแล้วจะไป ฆ่าไปแกงเขา ศึกษาไว้ป้องกันตัว ศึกษาไว้ดูแลพวกเรา ศึกษาไว้ให้เราไม่เป็นเหตุ เอวัง